

Rusija. — V Peterburgu praznovala se je minuli teden prav slovesno 25letnica Slavjanskega blagotvornega društva. Udeležba bila je velika. Nagovor imel je grof Ignatjev. Velika ovacija napravila se je uredniku Puljskega lista „Il Diritto Croato“ Antonu Jakiču, kateri je prinesel s soboj spomenico istrskih Hrvatov in Slovencev. Veselo senzacijo vzbudilo je pismo škofa Josipa Juraja Strossmayra.

Obrtnija.

Spajanje (lotanje).

(Dalje.)

Na jednake načine postopamo tudi v družih slučajih. Samo pri otlih predmetih se ravnamo nekoliko drugače, kjer ne moremo priti v njihovo votlino, tako n. pr. pri lotanji likavnikov (Bügeleisen), pri lotanji zavojev v pušico, da napravimo matico (Schraubenmutter) i. t. d. V takih slučajih denemo v votlino koščke bakrenega ali medenega pleha ter jih zabašemo s sivim (volnatim) pivnim papirjem. Ves kos obdamo nekaj milimetrov na debelo z ilovico, kateri primešamo pezdirja ali pa konjskih fig, ter razbelimo v ognju med vednim sukanjem. Tudi ko vzamemo predmet iz ognja, ga je treba še vrteti, da se lot na vse strani enakomerno razteče. Sivi pivni papir je boljši, nego vsaka druga papirna vrsta, ker daje bolj trdo oglje, ko izgori; torej ne pade skup in drži do zadnjega lot na njegovem mestu. Kedaj je lot stopljen, spoznamo to tudi od zunaj, ker postane plamen zelen. — Nekateri delavci potresajo pri spajanju železnih predmetov lot s prahom zelenega stekla, predno obdajo predmete z ilovico; drugi pa trdijo, da je steklo nepotrebno. Stekleni prah se raztopi in vselej stane precej truda, preden ostržemo raztopljeno plast.

Srebrni predmeti se lotajo kakor medeni, in sicer s puhalnico ali pa v oglju. Pri tem uporabljamo uže poprej opisani boraksov prah. Zlate izdelke spajamo skoraj brez izjeme s puhalnico, ker navadno nimajo velike obsežnosti. Jemlje se čisti boraks ali pa lotamo tudi brez njega, ker se površina zlata itak ne oksidira tako hitro.

Posebne težkoče prizadeva spajanje aluminija. V novejšem času so iznašli lot, ki menda jako dobro služi v ta namen. Nanj smo uže opozarjali v našem listu.

Včasih se pripeti, da moramo zlotane predmete zopet razločiti in razdejati. Temu pravimo razlotanje (loslöten). Premaknil se je n. pr. kak košček med lotanjem ter se prijel na nepravem mestu, tedaj ga moramo odločiti in z nova prilotati. Pri tem je treba velike previdnosti, da ne poškodujemo vsega predmeta. Vse dele pokrijemo z ilovico, razun onega, katerega hočemo razlotati; tega potresemo z boraksom ter denemo v ogenj. Ko se je lot raztopil, dvignemo dotični kos s pomočjo klešč ali pa drata iz nepravlega mesta.

(Dalje sledi)

Obrtnijske raznoterosti.

Čistilno sredstvo za kovinske dele. Železni in jekleni deli mašin se lepo čistijo in likajo z nastopno zmesjo,

ki jo priporoča bavarski obrtni muzej v Norimberku. Vzame se 5 delov terpentinovnega olja, 25 delov stearinovnega olja, 25 delov gladilnega rudečila (Polierrot) in 45 delov živalskega oglja. S špiritom napraviti je treba primerno gosto zmes ter jo namazati po kovini. Alkohol se izpuhti, ostalo skorjo pa zdrgnemo s pomočjo 45 delov gladilnega rudečila in 25 delov živalskega oglja. Dotična mesta se jako lepo svetijo.

Kmetijstvo.

Pokončevanje mišij.

Dne 31. maja zjutraj je od 9. ure naprej predaval strokovnjak g. dr. Kornauth z Dunaja v mestni dvorani v Ljubljani prav zanimivo o pokončevanju miši z Löfflerjevim „tifožnim bacilom“. Poduk bil je teoretičen in praktičen. Pri teoriji je g. strokovnjak ob kratkem a natančno opisal zgodovino tega bacila; omenjal je pri tem več dejanskih večih poskusov, ki so se dosedaj vrlo obnesli. Ta bacil izumil je profesor Löffler na vseučilišči (higienični oddelek) v Greifswaldu ob Izhodnem morji na Nemškem. Poskusi vršili so se lansko leto na Grškem po zakazu vladnem; v Ipsu ob Donavi in še v več družih krajih z najboljšim vspehom.

Miši se pokončujejo na dva načina: z otrovanimi kruhovimi koščeki, ali pa, da se jim bacil pod kožo vcepi in se take miši zopet izpuste na prosto. Prvi način je prav lahek in priprost; izvede ga lahko vsakdo, drugi je pa bolj kompliciran. Navod, osobito prvega načina, priobči se takoj, ko z Dunaja v slovenkem jeziku za Slovence avtografirano doide.

Kako se miši na oba načina pokončujejo, pokazal je tedaj udeležencem g. strokovnjak dejansko na živih miših, ki so se bile v ta namen preskrbele.

Vseh udeležencev bilo je iz vseh treh delov dežele zbranih nad 30; največ bilo je učiteljev, nekoliko posestnikov in pa en vrl g. duhovnik. Več p. n. gospodov duhovnikov se je bilo oglasilo za ta poduk iz dežele, a bili so zadržani po svojih stanovskih opravilih, da se ga niso mogli osebno udeležiti. Vsi ti, kakor tudi drugi, ki so se bili tukaj pravočasno oglasili, pa v kratkem prejmo z Dunaja na bližnji pošti bacile s podukom vred, kako jih rabiti; stalo jih to ne bode niti vinarja.

Ob začetku tega poduka predstavil je g. tajnik Pirc interesentom g. dr. Kornautha, a ob sklepu se je pa temu vrlemu strokovnjaku v imenu vseh prav srčno zahvalil g. pristav Rohrman.

Ves poduk bil je v resnici zanimiv, važen in tudi prepotreben, kajti mišji zarod se vedno bolj množi in prouzročuje čimdalje, tem večjo škodo. Da je bil ves ta poduk strokoven in na svojem mestu, potrjuje gotovo najbolje to, da bi bilo vsakemu izmed udeležencev zelo žal, ko bi bil izostal; to je bila splošna in soglasna sodba vseh, ki so se ga udeležili. Zato bode pa ta dan in pa vrli strokovnjak g. dr. Kornauth vedno ostal v najboljšem spominu, osobito pa še, če se stvar tudi v prid kmetijstva in šolskega vrtnarstva plodonosno obnese, kar daj Bog!

Po dokončanem poduku so g. dr. Kornauth in večina udeležencev ogledali deželni muzej. G. dr. Kornauth zagotovil je, da odnese seboj iz Kranjske najboljše vtise; teh vtisov nabral si je v postojnski jami binkoštni ponedeljek, ob velikem zanimanju udeležencev na njegovem izvrstnem predavanju in pa v deželnem muzeji. Veseli ga, da smo ravno Kranjci prvi, ki smo se začeli s zanimanjem baviti s pokončavanjem mišij z bacili; kajti iz vse ostale državne polovice se je do sedaj pri njem oglasilo za tak poduk celo osem posameznih strank.

Bog daj najboljšega vspeha pri tem prekornem početju! O priliki pa še več spregovorimo o tem načinu pokončavanja mišij.

Kmetijske raznoterosti.

Vino, ki zgubi kislino. Semtertja se pripeti, da vino izgubi vso kislino. To prihaja od neke posebne vrste vrenja. Tako vino se ne da popraviti, ako bi se mu le pridejalo samo kislega vina. Vino bi le z nova zavrelo in kislino izgubilo. Tako vino se naposled popolnoma spridi. Pomaga se mu samo, če se ogreje do 60°, kar uniči tiste organske snovi, ki pruzročujejo vrenje. Potem se pa pridene vinu kacega kislega evička.

Poučni in zabavni del.

Balkanska mesta.

Kazanlik.

Gotovo je jeden najlepših krajev v Bolgariji Kazanlik. To mesto polno vrtov je nastalo še le v novejšem času z združenjem več vasij. Razni največ nemški potovalci mej njimi tudi pokojni pruski generalni feldmaršal Moltke niso mogli dovolj prehvaliti lege tega bolgarskega mesta. Mesto je v lepi Tundški dolini, ki kakor kak okrogel zaliv daleč sega mej balkanske gore. Po vsej dolini so lepa polja, gaji in rožni vrti. Ta dolina je posebno lepa spomladi, ko rože cveto, po balkanskih planinah pa se blišči beli sneg. Tedaj se skoro ne da popisati lepota tega rajskega kraja.

Po tej dolini je tudi visocih starih gomil, katere pa še niso dovolj preiskane. V nekaterih, katere so preiskali, našli so poleg človeških kostij staro orožje in razno orodje ter kinč. Natančno preiskovanje teh gomil po Bolgariji, zlasti okoli Kazanlika bi precej pojasnilo staro zgodovino teh pokrajin. Te gomile kažejo, da se kazanliška okolica ne odlikuje samo po svoji prirodni lepoti, temveč tudi po svoji preteklosti, samo, da je ta še premalo znana in preiskana.

Mesto samo zagledaš, ako se mu že prav približaš. Skrito je v lepem gozdu velikanskih orehov, kostanjev in brstov. Rudeče hišne strehe in pa beli minoreti se kar poizgube mej drevesnim zelenjem košatih drevesnih vrhov. Mestne ulice so lepe in široke, posebnih velic stavb pa ni. Semtertja so neznatne mošeje, popolnoma nove cerkve, jeden ženski samostan, okrog katerega je

polno ruskih in bolgarskih grobov iz poslednje vojske. Okolu mesta so lepa sprehajališča polna sence mej sadovnjaki, raznimi vrti in lepimi vinogradi ob šumečih potokih posebno proti veliki vasi Jenina pod Balkanom.

O zgodovini tega lepega kraja je kaj malo znanega. Po velicah gomilah soditi, vladali so tukaj trakijski rodovi. V kazanliški dolini je bilo nekdaž menda središče keltske države Tyle kakih 300 let pred Kristusom. Od tod se menda kazanliška okolica zove Tulska polje. Nekaj razvalin in pa sledovi stare rimske ceste dokazujejo, da je ta kraj tudi ob rimskih časih in srednjem veku bil dobro znan.

Prebivalcev ima mesto po poslednji ljudski štetvi 9480, mej temi je 7498 Bolgarov, 1618 Turkov, 316 židov, 17 Grkov, druge narodnosti so pa le neznatno zastopane. Prebivalci so obrtniki, vrtnarji, kmetje in trgovci. Kar se tiče duševnega delovanja, niso tako znani kakor Staro Zagorjanci ali Gabrovčanje, kateri so dolgo bili tako rekoč na čelu bolgarskega duševnega gibanja. Sploh ima vse življenje v Kazanliku bolj vaški značaj. Državnih šol v Kazanliku družih ni, kakor učiteljišče združeno s trirazredno šolo, na katerem zavodu uči z ravnateljem vred 10 učiteljev.

Kazanličanje se največ pečajo z vzgojevanjem rož, iz katerih delajo rožno olje. Po polji, posebno po rebrih, kakor na Slovenskem vinogradi in hmeljniki, so v kazanliški okolici rožni vrtje. Grmi se nasade mej globokimi brazdami. Po zimi se pokrijejo s prstjo in se jim pognoji. Cvetje teh rož je polno, navadno bledorudeče; le redko-kedaj bele barve. Rože, ki se goje okrog Kazanlika, pripadajo trem različnim vrstam.

Rožno olje, ki se napravlja iz rožnega cvetja, ima silno močen duh. Večini ljudij se ta duh zdi prijeten, nekaterim je pa zoprn. Mala, kakor bob velika stekleničica tega olja zadostuje, da bode vsa obleka dišala po njem, ako jo ž njim poškropiš. S pridelovanjem rož se pečajo skoro sami kristijanje, in delajo največ ženske.

Trgovina z rožnim oljem je pa v rokah neke nemške večje tvrdke in šestih bolgarskih trgovcev, kateri gredo večkrat po kupčiji na Francosko in druge zapadno-evropske dežele. Cena rožnemu olju pa močno pada, ker se ga vedno več prideluje. Rožni vrtje so se namreč podvojili, od kar Bolgari niso več pod Turčijo.

Zgodovina rožarstva v Bolgariji pa še ni pojasnjena. Stari zgodovinarji že omenjajo rož v Makedoniji, vendar pa je jako dvomljivo, da bi že od tedaj izviralo izdelovanje rožnega olja. Verjetneje je, da se je ta panoga kmetijstva in obrtnije zanesla v Bolgarijo iz orijenta še le pod turško vlado.

V Kazanliku je jedna steklarna, ki izdeluje steklenice za rožno olje. Ta tovarna pa le pretaplja staro steklo, katerega skupljujejo po vsej Bolgariji in tudi po Makedoniji. Slednje leto ta tovarna izdelala kacic 6000 steklenic.

Poleg rožnega olja izdelujejo pa v Kazanliku tudi jako veliko orehovega olja, ker je po kazanliški okolici dosti orehov. Orehovo olje prodajajo največ v Drinopolje.